

ضرورت سواد رسانه‌ای در فضای مجازی و تاثیر آن بر حفظ حریم خصوصی

احمد خواجه^۱ لیلا انبارکی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۰/۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۱۲/۶

چکیده

در قرن اخیر از سواد رسانه‌ای، به‌عنوان سواد جدید یاد می‌شود. همچنین با افزایش دسترسی به رسانه‌های تعاملی، آسیب‌های اجتماعی جدیدی در جامعه بروز کرده است که میزان سواد رسانه‌ای کاربران، در آن نقش دارد. مهم‌ترین مسئله این است که میزان سواد رسانه‌ای دانش‌آموزان در چه سطحی است و ارتباط بین سواد رسانه‌ای و آسیب‌های اجتماعی نوپدید فضای مجازی و حفظ حریم خصوصی چگونه است؟ با توجه به زندگی در عصر اینترنت و استفاده روزافزون دانش‌آموزان از این رسانه تعاملی، و از سویی افزایش آسیب‌های اجتماعی نوپدید فضای مجازی، ارتقای سواد رسانه‌ای می‌تواند نقش موثری در کاهش این نوع آسیب‌ها و استفاده نقادانه و هوشمندانه از اینترنت داشته باشد. موثرترین راه برای کاهش آسیب‌های اجتماعی نوپدید ناشی از فضای مجازی و رسانه‌ها، علاوه بر تصویب قوانین، کسب آموزش‌های تخصصی و امنیتی استفاده از اینترنت و در مجموع، ارتقای سطح سواد رسانه‌ای است.

کلیدواژه: سواد رسانه‌ای - رسانه‌های تعاملی - آسیب‌های اجتماعی - نوپدید - فضای مجازی - اینترنت

ahmadkhajeh@ymail.com - دکتری حقوق - شاغل در نیروی انتظامی^۱

ahmadkhajeh@ymail.com - کارشناسی ارشد علوم سیاسی - شاغل در نیروی انتظامی (پلیس فتا)^۲

۱- مقدمه :

سیر تحول و پیشرفت علوم و فنون در عصر حاضر شتابی روزافزون یافته است. در عرض کمتر از دو دهه شاهد تغییرات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و تکنولوژیکی در سطحی بوده‌ایم که به روشنی می‌توان آن را «انقلاب» نامید. این انقلاب، تحولی عظیم در زندگی ما به وجود آورد و انسان‌های روی کره خاکی را تحت تأثیر قرارداد. نماد واقعی این انقلاب «رایانه» است. رایانه تقریباً در هر اداره یا بسیاری از منازل وجود دارد و در پشت‌صحنه کلیه اموری که انجام می‌دهیم دخالت دارد و می‌توان آن را راه ورود به دنیای لایتنهای مجازی دانست. (۱)

در تعریف فضای مجازی می‌توان گفت، نوعی اجتماع و همزیستی بزرگی است که میلیون‌ها رایانه و کاربران آن در سراسر جهان در آن حضور دارند. امروزه در یک جهان رسانه‌ای شده زندگی می‌کنیم و زندگی ما به رسانه‌ها وابسته است به گونه‌ای که، رسانه‌ها و به طور ویژه، رسانه‌های تعاملی (اینترنت)، جایگاه مهمی را به خود اختصاص داده‌اند. این رسانه‌ها در بین دانش‌آموزان (نوجوانان و جوانان)، جذابیت خاصی دارند آن‌گونه که زندگی بسیاری از این گروه سنی به رسانه‌ها و به ویژه رسانه‌های تعاملی پیوند خورده است. فناوری‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطی، جنبش جهانی در حوزه ارتباطات و انتقال محتواها و پیام‌های ارتباطی در سریع‌ترین زمان ممکن، به وجود آورده‌اند. از سویی دیگر همین فناوری‌های جدید باعث تسهیل انجام خلاف قانون و رشد جرائم با استفاده از شیوه‌های جدید شده‌اند. در این مقاله اشاره کوتاهی به جنبه‌های مختلف سواد رسانه‌ای و ضرورت ارتقای آن شده است.

۲- بیان مسئله:

رشد سریع در استفاده از اینترنت در سال‌های اخیر بسیاری از فعالیت‌ها و مشکلات مرتبط با اینترنت از جمله جرائم و آسیب‌های ناشی از آن و مهم‌تر از همه نقض حریم خصوصی را سرعت بخشیده است. موثرترین راه برای کاهش آسیب‌های اجتماعی نوپدید ناشی از فضای مجازی و رسانه‌ها، علاوه بر تصویب قوانین، کسب آموزش‌های تخصصی و امنیتی استفاده از اینترنت و در مجموع، ارتقای سطح سواد رسانه‌ای است. سواد رسانه‌ای، مهارتی است که لازم است جوانان در کنار استفاده از رسانه‌ها و به خصوص اینترنت به‌عنوان یک رسانه تعاملی، به آن مجهز شوند. استفاده از رسانه‌ها بدون داشتن سواد رسانه‌ای، می‌تواند با اثرات نامطلوبی همراه باشد. به‌ویژه آنکه بافاصله اطلاعاتی و مهارتی بین جوانان با والدین از یکسو و تنوع و تخصصی شدن رسانه‌های جدید، لزوم ارتقای مهارت‌های سواد رسانه‌ای دو چندان می‌شود.

معمولاً وقتی تأثیرات نامناسب انواع رسانه‌ها بر جامعه به صورت مشکلات اخلاقی و رفتاری و آسیب‌های اجتماعی آشکار می‌شود، به راه‌های درمانی اندیشیده می‌شود. درحالی‌که بهتر است جامعه را به ابزار نیرومندتری به نام سواد رسانه‌ای مجهز سازیم تا خود به کمک والدین و سایر منابع مفید، فعالانه دست به گزینشگری و پالایش بزنند و رژیم مصرف رسانه‌ای خود را تنظیم و کنترل کنند. سهم سواد رسانه‌ای در فرهنگ ما بسیار اندک است و این امر موجب نگرانی شده است؛ زیرا ما در یک محیط رسانه‌ای زندگی می‌کنیم و باید تمامی اطلاعات عملکردی جامعه را بدانیم. ما باید دائماً تحقیق و بررسی نماییم تا به عقاید اشتباه در مورد جامعه و رسانه پی ببریم.

متأسفانه جوانان حتی از درک اولیه صنعت رسانه‌ای و اثرات آن بی‌خبرند. تعداد کمی از آنها قادرند منافع و یا طبیعت اقتصادی رسانه را معنا کنند. تعداد کمی از آنها می‌دانند که رسانه در بینش آنها مؤثر است و بدان شکل می‌دهد. (۲)

مهم‌ترین مسئله این مقاله عبارت از این است که، ضرورت سواد رسانه‌ای و تأثیر آن بر حفظ حریم خصوصی در جامعه بررسی شود.

۳- اهداف تحقیق

شناخت میزان سواد رسانه‌ای جوانان، شناخت رابطه بین تفکر انتقادی و سواد رسانه‌ای، بررسی رابطه بین سواد رسانه‌ای و حفظ حریم خصوصی در فضای مجازی.

۴- فرضیه

سواد رسانه‌ای در حفظ حریم خصوصی در فضای مجازی تاثیر مثبت دارد.

۵- مبانی نظری

۱-۵ تعریف سواد رسانه‌ای

سازمان‌هایی که در زمینه سواد رسانه‌ای فعالیت می‌کنند، مانند: یونسکو، کمیسیون اروپایی و پارلمان اروپایی درباره چهار زمینه در خصوص مهارت‌های رسانه‌های مورد نیاز سواد رسانه‌ای توافق دارند. که شامل توانایی در چهار زمینه: دسترسی، تحلیل کردن، ارزیابی و تولید خلاق خلاصه است. همه این مهارت‌ها پیشرفت جنبه‌های شخصی توانایی‌های خودآگاهی، تفکر انتقادی و توانایی حل مشکل را تقویت می‌کنند. (Oxstrand, 2009: 18)

۲-۵ تاریخچه سواد رسانه‌ای

سواد رسانه‌ای مراحل مختلفی را پشت سر گذاشته است و امروزه بیشتر تحت تاثیر رسانه‌های تعاملی است. و آن را توانایی دسترسی و استفاده از رسانه‌ها، تحلیل و ارزیابی، تولید و ارتباط با پیام‌های رسانه‌ای و تفکر انتقادی می‌نامند. این مراحل در جدول که از مطلبی با عنوان " مطالعه روی گرایش‌های رایج و دیدگاه‌های سواد رسانه‌ای در اروپا" که بر روی پایگاه اینترنتی کمیسیون اروپایی منتشر شده، ارائه گردیده است.

دوره تاریخی	فضای ارتباطی
دوره کلاسیک	ارتباطات شفاهی و ایما و اشاره‌ای + اختراع و گسترش الفبای نوشتاری
انقلاب اول صنعتی	اختراع و گسترش چاپ کتاب و روزنامه
انقلاب دوم صنعتی	پیدایش رسانه‌های الکترونیکی: تلفن، فیلم، رادیو و تلویزیون
جامعه اطلاعاتی	رسانه‌های دیجیتال و اینترنت

منبع: (ec.europa.eu:2011: 25)

۳-۵ حریم خصوصی

تعریف حریم خصوصی که از موضوعات بسیار مهم حقوق بشری است، بسیار دشوار است؛ زیرا، تعریف حریم خصوصی به فرهنگ و زمینه‌های اجتماعی و محیطی وابستگی دارد. در بسیاری از کشورها، این مفهوم با مقوله حفظ اطلاعات، که حریم خصوصی را در معنای مدیریت اطلاعات شخصی تفسیر می‌کند، پیوند خورده است. (۳)

حریم خصوصی، حق افراد برای برخورداری از حمایت در برابر مداخله بی‌اجازه‌ی دیگران در امور زندگی خود و خانواده‌شان است؛ خواه این عمل با ابزار مستقیم فیزیکی صورت پذیرد یا به‌وسیله‌ی نشر اطلاعات. (۴)

تعریف دیگری که به این تعریف نزدیک تر است، بر این موضوع اشاره دارد که حریم خصوصی، حق افراد برای حمایت شدن در مقابل ورود بدون اجازه به امور و زندگی افراد و خانواده‌هایشان، با ابزار مستقیم فیزیکی یا به‌وسیله‌ی نشر اطلاعات است. (۵)

در تعریف خانم روت گوی سون، سه رکن اساسی یعنی، محرمانگی (رازداری)، گمنامی (ناشناسی) و خلوت (انزوا و تنها بودن) برای حریم خصوصی در نظر گرفته شده است. ایشان حریم خصوصی را محدودیت دسترسی دیگران به فرد با وصف سه رکن مذکور تعریف می‌کند. (۶)

با توجه به تعاریف مذکور می‌توان گفت حریم خصوصی، قرین عباراتی هم چون آسودگی خاطر، امنیت اسرار، حیثیت و آبروست و مفهوم آن امری نسبی است که از کشوری به کشور دیگر متفاوت است.

۴-۵ اینترنت

در عصر کنونی، اینترنت مهم‌ترین رسانه برای جوانان به شمار می‌رود. اینترنت را باید بزرگ‌ترین سامانه‌ای دانست که تاکنون به‌دست انسان طراحی و اجرا گردیده است. اینترنت در ساده‌ترین تعریف به مجموعه‌ای از رایانه‌های به هم متصل در سراسر دنیا، شبکه‌ای که این رایانه‌ها را به هم متصل می‌سازد و متدهای انتقال اطلاعات بر روی این شبکه اطلاق می‌گردد. (۷)

۵-۵ اینترنت و حریم خصوصی

اینترنت رسانه‌ایده‌آل نشر الکترونی با سه ویژگی قابلیت تعامل، سرعت عمل و نامحدود بودن فضا است. که در آن کاربران، مخاطبان مرادها هستند که با یکدیگر تعامل مشترک و رابطه‌ای کاملاً دوسویه دارند. اینترنت وسیله ارتباطی جدید و پویا به‌سرعت از محیط دانشگاهی وارد عرصه عمومی شده و یکی از سرویس‌های آنلاین بی‌شماری است که در زمینه ارتباطات انقلابی ایجاد کرده است. و افراد و سازمان‌های سراسر دنیا از این وسیله برای مقاصد ارتباطی تفریحی آموزشی و... استفاده می‌برند و به‌عنوان «بزرگ‌ترین شکل مشارکتی گفتار جمعی که تاکنون شناخته شده» معرفی شده است. (۸)

اینترنت همانند یک محل مجازی ملاقات عمومی شهروندان جهان و شبکه‌ها و بزرگ‌ترین شبکه جهانی رایانه است. اینترنت به‌عنوان یکی از شبکه‌های رایانه‌ای فرصت‌های جدید و چشمگیری برای تضمین آزادی بیان ایجاد کرده است و نوعی ارتباط را فراهم ساخته که قادر به دور زدن دروازه‌بان رسانه‌ها و مقاومت در برابر کنترل‌های دولتی بر آزادی بیان است همان‌طور که تاچمن می‌گوید شبکه‌های رایانه‌ای امکان ایجاد شبکه‌های اجتماعی را در خارج از مجاری رسمی دولتی فراهم می‌سازند. دلیل اصلی موفقیت اینترنت و افسون‌جاذبه عظیم آن تبادل اطلاعات در سراسر جهان است اما این آزادی اغلب باعث ایجاد مشکل برای کسانی می‌شود که اطلاعات باارزشی را در اینترنت منتقل می‌کنند این اطلاعات می‌تواند اطلاعات حساس درباره کاربران باشد که می‌تواند بدون هیچ رد و پا و به‌طور الکترونیکی جا به‌جا کرد. (۹)

بنابراین یکی از نگرانی‌های اساسی در مورد اینترنت حفظ حریم شخصی افراد است اطلاعات گوناگون که درباره داده‌ها نگهداری می‌شود از طریق نفوذ به این سیستم‌ها امکان سوءاستفاده و ایجاد خطر را برای شهروندان به دنبال دارد. به‌طور خاص اطلاعاتی که می‌تواند محرمانه یا شخص تلقی شود و امکان افشای آن از طریق اینترنت هست عبارت‌اند از: علائم تجاری، روابط جنسی، امور مذهبی و سیاسی، اطلاعات پزشکی و مالی یا امنیتی» این اطلاعات که به دلایل مختلف و برای سهولت دسترسی به آنها و یا انتقال به دیگران از سوی شبکه‌های رایانه‌ای حفظ می‌شود به‌راحتی می‌تواند در اختیار افراد غیر صالح قرار بگیرد و با افشای آن ضررهای هنگفتی به مال یا آبروی افراد وارد آید. به‌هرحال ظهور شبکه‌ها به معنای تهدید بزرگ‌تر حریم اطلاعات و رابطه‌ای افراد در مقایسه با فنون قبلی ارتباطات است این تهدید ناشی از دسته‌بندی و ادغام پرونده‌ها و قابلیت ردگیری کارهای روزانه افراد است. این به معنای به وجود آمدن ارزشی ضد ارزشی به نام در دسترس بودن در هر مکان و

زمان است که می‌توان رد افراد را تا عمیق‌ترین زوایای جامعه گرفت. (اما این مسئله یک سؤال آزاد باقی می‌گذارد که آیا اینترنت باعث افزایش یا کاهش چشمگیر در حریم خصوصی شخصی می‌شود؟ مطمئناً یک پاسخ قوی وجود دارد که اینترنت عصر جدیدی در نظارت جمعی به وجود می‌آورد. همچنین انگیزه‌های قوی تجاری در اینترنت برای کاهش حریم خصوصی وجود دارد بسیاری از نمونه‌های رایج در این زمینه مفهوم بازاریابی «یک به یک» است. (۱۰)

در این میان افراد هیچ راهی جز آشکار ساختن اطلاعات شخصی خود ندارد، باین حال نمی‌توان از این مطلب هم چشم‌پوشی کرد که اینترنت سکویی برای ایجاد اشکال جدید ارتباطی و رابطه دو سویه مهیا می‌کند که می‌تواند در حفاظت از حریم خصوصی به‌دقت ایجاد گردد. به‌عنوان نمونه روش‌های پرداخت پول به‌صورت ناشناس کارهای تجاری را بدون افشای اطلاعات شخصی قابل‌شناسایی ممکن می‌سازد.

۶- روش‌شناسی

روش این تحقیق پیمایشی و تکنیک بررسی، پرسشنامه است. جامعه آماری پژوهش حاضر ورودی‌های کافی نتهای شهر بوشهر می‌باشند. روش نمونه‌گیری در این تحقیق، احتمالی و از نوع نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای است. همچنین، رویه جمع‌آوری اطلاعات مطالعه کتابخانه‌ای و اسنادی و توزیع پرسشنامه است. سطح تجزیه و تحلیل خرد می‌باشد و تجزیه و تحلیل داده‌ها شامل، دو بخش توصیفی و استنباطی است. با توجه به آمار ورودی‌های کافی نتهای شهر بوشهر در سال ۱۳۹۳، نمونه متناسب به شکل تصادفی ساده، از روی لیست ورودی‌های کافی نتهای شهر بوشهر به تعداد ۸۰۰ نفر انتخاب شدند. نمونه معرف کل جامعه است. برای به‌دست آوردن حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد.

۷- یافته‌های پژوهش

جدول ۱- ویژگی‌های جمعیت شناختی

ویژگی‌های جمعیت شناختی		درصد
جنس	دختر	۳۶٪
	پسر	۶۴٪

جدول ۲- ویژگی‌های سواد رسانه‌ای

متوسط	س	۱۲۴	میانگین
سطح	طرح	۳۱ از ۳۶۰	سواد رسانه‌ای
متوسط	س	۴۹ از ۹۰	میانگین تفکر نسبت به حریم خصوصی در اینترنت

در جداول شماره ۱ و ۲ ویژگی‌های جمعیت شناختی و ویژگی‌های مربوط به متوسط سواد رسانه‌ای را مشاهده می‌کنیم .

جدول شماره ۳ - توزیع فراوانی، میزان تفکر نسبت به حریم خصوصی

میزان تفکر	درصد فراوانی
هیچ/اصلاً	۱/۸
خیلی کم	۳۱/۳
تا حدودی(متوسط)	۴۶/۱
خیلی زیاد	۱۴/۸
همیشه	۴
عدم تفکر	۴
مجموع	۱۰۰

از مجموع ۸۰۰ نفر افراد حجم نمونه بیشترین درصد، یعنی ۴۶/۱ ، تا حدودی به حریم خصوصی در فضای مجازی می‌اندیشند و کمترین درصد ۱/۸ نسبت به حفظ حریم خصوصی در فضای مجازی تفکر و اندیشه‌ای ندارند.

جدول شماره ۴- محاسبه ضریب همبستگی میزان تفکر نسبت به حریم خصوصی باسواد رسانه‌ای

میزان تفکر نسبت به حریم خصوصی	میزان همبستگی
۰/۷۴۰	سواد رسانه‌ای
۰/۰۰۰	سطح معناداری-2) Sig. tailed)

با توجه به نتایج آزمون آماری ارائه شده در جدول، در سطح معناداری محاسبه شده ۰/۰۰۰ با یک درصد خطا و ۹۹ درصد اطمینان بین میزان سواد رسانه‌ای جامعه آماری بابت میزان تفکر نسبت به حریم خصوصی در فضای مجازی و رابطه ۰/۷۴۰ می‌باشد که نشان‌دهنده همبستگی قوی و مثبت بین این دو است.

۸- بحث و نتیجه‌گیری

آسیب‌های اجتماعی نوپدید فضای مجازی ، دارای ویژگی‌هایی مانند گمنامی هستند که پیامد های بسیاری را برای تعاملات فرد در فضای مجازی و در دنیای واقعی به همراه دارد .تحقیقات نشان می‌دهد که در فضای اینترنتی به‌ویژه در اتاق های گفتگو، با سرعتی بیش از دنیای

واقعی میان افراد، اعتماد برقراری شود و این اعتماد گاه می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌های دیگر شود. ارتباطات و تعاملات اینترنتی چنان مهم شده‌اند که ارتباطات رایانه مبنا به یکی از عرصه‌های مهم تحقیق در این خصوص تبدیل شده است.

تعامل اینترنت و جامعه، اقتصاد، سیاست و فرهنگ تأثیراتی دو جانبه به همراه داشته است. اینترنت به‌منزله یک فضا- رسانه، نه تنها ابزاری برای ارتباط (میان فردی، جماعتی و جمعی) است، بلکه فضایی است که در آن زندگی می‌کنیم. این زندگی کردن برای جوانان، محسوس تر و باورپذیر تر است. با وجود همه ظرفیت‌ها و قابلیت‌های اینترنت، نباید آسیب‌هایی را که در ارتباط با آن به وجود آمده است از نظر دور داشت. رابطه اینترنت و آسیب‌های اجتماعی دست کم از چند منظر قابل بررسی است: (الف) اینترنت به‌منزله ابزاری برای آسیب‌ها (ب) اینترنت به‌منزله فراهم آورنده محتوای آسیب زا (ج) اینترنت به‌منزله عمل آسیب زا.

از منظر نخست، که نگاهی ابزاری به اینترنت است، اینترنت تنها ابزاری برای گسترش آسیب‌های اجتماعی است. دزدی هویت و دسترسی به حساب‌های بانکی، خرید و فروش مواد مخدر، پول‌شویی و نقل و انتقال پول‌های کثیف، مراقبت و سراسر بینی الکترونیک و تجاوز به حریم خصوصی افراد و صدها جرم دیگر از آسیب‌های بی‌هستند که اینترنت به‌عنوان یک ابزار در خدمت آنهاست. منظر دوم، بیش از آن که به وجه ابزاری اینترنت توجه داشته باشد و آن را خنثی در نظر گیرد.

اینترنت را به‌عنوان یک فراهم‌کننده محتوا در نظر دارد. در این منظر، محتوای نامناسب (هرزه‌نگاری، خشونت، نژادپرستی، الحاد و شیطان‌پرستی) در اینترنت، خود آسیب اصلی قلمداد می‌شود. این وجهی است که به سادگی نمی‌توان از کنار آن گذشت و منتقدان بسیاری را علیه اینترنت برانگیخته است.

این انتقادات به‌ویژه به آسیب‌پذیری گروه‌های مختلف اجتماعی (کودکان، نوجوانان و زنان) در برابر اینترنت معطوف هست و از اینترنت به‌منزله رسانه‌ای که بیش از هر زمان دیگر در تاریخ بشر محتوای نامناسب را در اختیار همگان قرار داده است یاد می‌کنند. دسترسی همگانی بدون حد و مرز و مردم‌سالاری ناسنجیده‌ای که در این دسترسی نهفته، اینترنت را به شر دوران جدید بدل ساخته است. سرانجام باید به اینترنت به‌عنوان یک عمل ارتباطی آسیب زا اشاره کرد. در این منظر، نه وجه ابزاری اینترنت مد نظر است و نه اینترنت به‌عنوان فراهم‌کننده عظیم محتوای نامناسب به شمار می‌رود. در اینجا خود تعامل با اینترنت به‌عنوان یک آسیب تلقی می‌شود. اینترنت، صرف‌نظر از این که چه محتوایی داشته باشد، یکی از علل انزوای اجتماعی، پوک شدن مردم‌سالاری، سطحی شدن دانش، مسمومیت اطلاعاتی و ده‌ها آسیب دیگر شمرده می‌شود.

نگاهی گذرا به تحقیقات انجام‌شده درباره اینترنت و آسیب‌های حاکی از آن است که محققان به هر سه جنبه توجه داشته‌اند. با این همه، هنوز نظریه‌پردازی در این خصوص در ابتدای راه است. این مسئله به‌ویژه درباره منظر های دوم و سوم (اینترنت به‌عنوان فراهم‌کننده محتوا و اینترنت به‌عنوان ارتباط آسیب زا) صادق است.

متناسب‌سازی نظریه‌های قبلی آسیب‌شناسی اجتماعی ممکن است تا حدودی نیاز ما را در این حوزه برطرف سازد. ولی نظریه‌های پیشین به‌هیچ‌وجه کافی به نظر نمی‌رسند. محققانی که به این جنبه آسیبی اینترنت علاقه‌مندند، نیازمند آن هستند که به نظریه‌های جدید در این باره بیندیشند. اما به خوبی روشن است که این نظریه‌پردازی‌ها بدون شناخت‌های اولیه و پایه اینترنت و رابطه آن با آسیب‌های اجتماعی ممکن نمی‌شود. نظریه‌پردازی‌های کلی که غالباً بدون اتکای به داده‌ها و یافته‌های میدانی باشد، ممکن است در ابتدا رضایت‌بخش باشند، اما بزودی ناکافی بودن خود را نشان می‌دهند. در برخی از حوزه‌های تحقیقاتی آسیب‌شناسی اینترنت به تحقیقات نسل سوم رسیده است. تحقیقات نسل اول تحقیقاتی هستند که با بدبینی یا خوش‌بینی افراطی همراه بوده‌اند. تحقیقات نسل دوم به کمک یافته‌هایی متفاوت با نسل اول، ادعایی دیگر کرده‌اند. و سرانجام نسل سوم تحقیقاتی هستند که با مقایسه داده‌ها و کشف علل تضاد آنها با یکدیگر به شناخت متغیرهایی که چنین تضادهایی را سبب شده بودند، نائل شدند.

بررسی های آماری این پژوهش نشان داد که میانگین سطح سواد رسانه‌ای جامعه مورد مطالعه در حد متوسط است و همچنین رابطه بین میزان تفکر نسبت به حریم خصوصی و سواد رسانه‌ای نیز مثبت و قوی است. این نتایج اهمیت داشتن تفکر نسبت به حریم خصوصی را در زمینه استفاده از رسانه‌ها نشان می‌دهد. بر این اساس، رابطه بین میزان سواد رسانه‌ای و میزان آسیب‌های اجتماعی نوپدید فضای مجازی، رابطه‌ای وارونه و معکوس است. به عبارتی با افزایش سطح سواد رسانه‌ای جوانان، میزان آسیب‌های نوپدید فضای مجازی، کاهش می‌یابد. نتایج پژوهش نشانگر اهمیت آموزش های رسانه‌ای و ارتقای سواد رسانه‌ای در استفاده از رسانه‌های مختلف و به‌ویژه اینترنت به‌عنوان یک رسانه تعاملی است.

۹- پیشنهادها

اهمیت بیشتر به رشد تفکر انتقادی؛ ارتقای امکانات در خصوص آموزش های سواد رسانه‌ای. توجه به توانمندی های سازمان های مردم‌نهاد؛ تشکل های دانش‌آموزی و دانشجویی. فعال نمودن انجمن های اولیا و مربیان در زمینه آگاهی بخشی درباره آسیب‌های نوپدید فضای مجازی و تهدید حریم خصوصی در این حوزه.

پخش برنامه‌های آموزشی سواد رسانه‌ای در شبکه‌های مختلف صداوسیما.

تدوین و انتشار جزوات و کتاب های ویژه استفاده مناسب و نقادانه از اطلاعات در سطح عمومی، مدارس و دانشگاه‌ها.

مراجع

- لوراستین و نیکیل سینا، «رسانه‌های نوین جهانی و سیاستگذاری ارتباطات (نقش دولت در قرن ۲۱)» ترجمه لیدا کاووسی، فصلنامه رسانه، سال پانزدهم، شماره ۲، ص ۱۳۰

- آراسته، حمیدرضا، دانشگاه مجازی، مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، مجله‌ی رهیافت، شماره ۲۸، ۱۳۹۱

- امیر انتخابی، شهرود، رجبی، مسعود، بررسی و تحلیل سطوح مختلف سواد رسانه‌ای، پژوهشنامه، ویژه‌نامه سواد رسانه‌ای، مجمع تشخیص مصلحت نظام، پژوهشکده تحقیقات استراتژیک، شماره ۲۲، ۱۳۹۰

- ایران پور، پرستو، میزان سواد رسانه‌ای و نقش آن در استفاده از رسانه‌های تعاملی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبایی تهران، ۱۳۹۱

- نمک دوست، حسن؛ اخلاق حرفه‌ای، حریم خصوصی و حق دسترسی به اطلاعات، مجله‌ی اطلاع‌رسانی و کتابداری شماره ۶۶، ۱۳۸۹

- باستانی، برومند؛ جرائم رایانه‌ای و اینترنتی جلوه‌ای نوین از بزه کاری، بهنامی، چاپ دوم، تهران: ۱۳۸۶

- Landwehr.C.E and Heitmeyer.C.L and McLean.J.D . **A security model for military message systems: Retrospective**, Naval Research Laboratory, Washington DC.2011

- Shostack.A and Syverson.P, What price privacy, J. in Economics of Information Security, The Netherland, Kluwer, 2004

- Pitegoff, Thomas.M, Franchise Law in Cyberspace, Pitegoff Law Office.2009

- Landwehr.C.E and Heitmeyer.C.L and McLean.J.D, **A security model for military message systems: Retrospective**, Naval Research Laboratory, 2008